

Prædiken til 1. søndag efter Helligtrekonger

Luk. 2, 41-52

For at blive voksen må man frigøre sig. Man må løsrive sig fra sine forældre. Den antagelse er så indlejret i vores kultur, at vi kun sjældent tænker over, hvorfor det egentlig er sådan. Hvorfor er det at blive voksen i den vestlige verden forbundet med det at stå på egne ben?

Der er ingen tvivl om, at Bibelen og den jødisk-kristne kulturarv har noget med det at gøre. Det gamle Testamente åbner jo for menneskets historie med et oprør. Adam og Eva anede ikke, at de var nøgne, førend de blev som Gud til at skelne godt fra ondt - ved at spise at det træ, som de ikke måtte spise af. Overtrædelsen gjorde dem nok klogere, ja, voksne, men klogskaben havde sin pris. Døren til paradiset have blev smækket i og ethvert forsøg på at tvinge døren op igen blev på forhånd dømt til at mislykkes.

Det er så herude i virkeligheden vi stadig befinder os. Vi er stadig fuldt ud lige så ulydige som dengang i haven, men vi har langsomt ændret vores syn på ulydigheden. Vi er nemlig kommet i tvivl om, hvem vi skal være lydige imod. Og når man ikke ved, hvem man skal lyde, hvorfor skal man så overhovedet gøre det? Hvorfor så ikke bare gøre, som man har lyst? Være sin egen?

Historikeren Henrik Jensen er inde på det i sin bog: Det faderløse samfund. I den udkaster han den tese, at samfundet gradvist har bevæget sig fra "faderstyring" til "moderstyring" med hensyn til de grundværdier, der kommer til udtryk i samfundets institutioner: familien, skolen og staten. Dermed, siger Henrik Jensen, blev myndighed, lydighed, forpligtelse, indordning og ansvarlighed afløst af omsorg, terapi og selvrealisering som dominerende ledetråde for den enkelte. Og videre skriver han: "Gennem årene har vi været vidner til en kraftig svækkelse af den fælles målsætning. Før hed det 'man må yde, før man kan nyde'. I dag hedder det: 'Har jeg lyst, har jeg lov'. En traditionel pligtkultur er med andre ord blev afløst af en rettighedskultur, som lefler for individet med uanede muligheder".

Så vidt Henrik Jensen. Jeg mener, han har ret på afgørende punkter. Men hvad har alt det med evangeliet til 1. søndag efter helligtrekonger at gøre? Historien om den 12-årige Jesus, som stikker af fra sine forældre for at opholde sig i templet?

For det første er det jo en god anledning til at tale om opdragelse. Og her står ordet "lydighed" for mig at se centralt. Lukas skri-

ver, at Jesus var ”lydig” imod sine forældre, men det er vist en sandhed med modifikationer. Lydig var han jo først efter, at han blev fundet igen. Enhver mor eller far kan selv tænke efter. Hvordan ville man selv reagere, hvis ens barn var blevet væk i tre dage? Man ville blive ude af sig selv. ”Hvorfor gjorde du sådan imod os?” Et helt naturligt spørgsmål at stille. Det kræver enten et fornuftigt svar eller en undskyldning.

Maria og Josef fik ingen af delene, men i stedet to modsprogs spørgsmål: 1. Hvorfor ledte I efter mig? 2. Vidste I ikke, at jeg bør være hos min far? Lukas anfører herefter: ”Men de forstod ikke, hvad han sagde til dem”. Dog gemte Maria ”alle ordene i sit hjerte”.

Egentlig er det underligt: Maria og Josef vidste jo god besked. Julenat, da Jesus kom til verden, var ikke en almindelig nat. Måske havde de fortrængt det. Lagt det bag sig. Når det kommer til stykket, så vil de fleste jo også helst have normale børn. Normal er et ubetinget plus-ord på fødegangen. Men Jesus var ikke som andre drenge. Dogmet om jomfrufødslen understreger denne særstatus; Jesus var en undtagelse. Født af en kvinde – og dog uden en biologisk far. Det var til Jesu himmelske fars ære, at templet i Jerusalem blev bygget. Derfor havde sønnen også hjemme der. Alligevel fulgte han lydigt med hjem til Nazaret. Hvis forsvindingsnummeret var et oprør, så var det mere en markering end et brud. Et forvarsel om, at Jesus i stigende grad ville løsrive sig fra sine forældre. Hvem skulle han også adlyde? Josef? Sin jordiske (om end ikke biologiske) far – eller sin himmelske fader?

Selv om Jesus var ”Guds enbårne søn”, så er

det grundlæggende dilemma ikke fremmed for os. Små piger og drenge bliver ikke til mænd og kvinder uden at overveje, hvem man egentlig skal adlyde. Vi bliver ikke voksne uden at stille spørgsmålet: Hvorfor skal mor og far egentlig bestemme det hele? Hvorfor skal jeg egentlig gøre, hvad de kræver? Som regel bliver følelsen af, at ”det skal de i hvert fald ikke” stærkere op gennem teenageårene indtil man en dag igen bliver klar til at lytte til erfaringen. Men selv om det at blive voksen i høj grad handler om løsrivelse fra forældrene, så betyder det ikke, at der så ikke længere er noget man skal svare for. Ansvarret slutter ikke med en afvisning af forældrene. For ansvaret flytter - ligesom nissen - med. Man kan godt lade som om det ikke gør, men så bliver livet hurtigt derefter. Man finder før eller siden ud af det. Det bliver noget rod, for at sige det mildt.

Hvorfor er det sådan? Hvorfor er det nærmest en naturlov, at vi skal opføre os uansvarligt for at blive voksne?

Nu er det jo i denne sammenhæng forældrene, som definerer, hvad der er uansvarligt. Forældre, som ikke kan give slip på deres børn bliver ved med at kalde børnene for uansvarlige. Men efterhånden må selv de meste tykhudede forældre forstå, at børnenes ansvar nødvendigvis også gælder andre. Vennerne i skolen og i sportsklubben, kæresten – og senere kollegerne på jobbet og naboer, når de flytter hjemmefra. Mor og far er ikke de eneste i verden. Sådan ser børnene på det. Det oplever de. Derfor er ikke alt, hvad forældrene regner for uansvarligt, uansvarligt.

Måske er vi bare indrette sådan, at vi skal føle konsekvenserne, før end vi retter ind. Man kan ikke fortælle sin teenagepige, at det er en dårlig idé at drikke for meget. Sige: Man får tømmermænd og det er ikke rart. Nej – hun skal selv opleve det, for derigennem forhåbentlig at blive lidt klogere.

Med 1. januar endnu i klar erindring vil mange af os sande, at selv med den erfaring er der ingen garanti for, at man aldrig mere vil vågne med hoved på. Ja ofte er der vel grund til at spørge: Hvor voksne er vi egentlig blevet? Og her tænker jeg bestemt ikke kun på nytårsaften. Lydighed og ansvar er nok ord, den voksne bedre forstår, men derfor er det langt fra sikkert, at der leves op til dem.

Paulus er inde på det i brevet til romerne. Vi er alle sammen ulydige, siger han. Børn og gamle, jøder grækere, hedninge. ”For Gud har indesluttet alle i ulydighed, for at vise alle barmhjertighed”. Det var da lidt af en omvej at gå, tænker vi måske. Ja, men alligevel. Barmhjertighed kan man jo kun vise den, som har brug for det. Kun den, der kender sig selv som skyldner, er glad for at få slået en streg over regnskabet.

Vi oplever fra tid til anden også rod i regnskabet. Hvem skylder vi nu hvad, og har vi nu betalt, hvad vi skylder? Den indre bogføring holder ikke op. Den kaldes samvittighed. Vi lever under ansvar.

På mange måder er vores situation ikke så forskellig fra det, den 12-årige Jesus oplevede i Jerusalem. Vi er jo også Guds børn. Ja, hver gang der er barnedåb, siger præsten i den indledende bøn: ”Vi takker dig himmelske fader, fordi du ved din enbårne søn har

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

givet os den hellige dåb, hvori du gør os til dine børn og skænker os Helligånden”.

”Gør os til dine børn”. I dåben bliver vi altså børn af Gud. Det vil sige – kristeligt talt – at alle døbte også har to fædre – en biologisk og en himmelsk. Det er vores himmelske fars skyld, at der er noget, der hedder ansvar. Et ansvar som stiger i takt med vores formåen.

Men der er grænser for, hvad vi kan bære. Det er derfor, vores forfædre for 900 år siden byggede vores kirker. Sikken en anstrengelse det må have været. Måske har man tænkt: ”Hvis Gud skal kunne hjælpe til med at bære vores skyld, så må han også være os nær, ja, han må være i nabolaget.” Nu er Gud jo ikke kun i kirken. Faktisk er han os nærmere, end vi er på os selv, men kirken er alligevel et godt sted at møde ham. Det skal vi fortælle vores børn. Så de igen kan sige det videre til deres børn. Sandt er det, at uden Gud er al vor snak om ansvar kun på skrømt. Men det samme gælder barmhjertigheden. Derfor vil vi bede:

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, således også nu og i al evighed.

Amen.

Kåre Egholm Pedersen

Vejlby

Salmer:

441, 332, 52, 139, 323,3